

ישרעות

שלושת ארמים שלוש מאות שלושים וארבע אלף
 "...וְיָרָא וְהִנֵּה הַסֵּנֶה נֶעֱרַב כְּאֵשׁ
 וְהַסֵּנֶה אֵינּוּ אֶלֶף. וְיֹאמֶר מִשָּׁה אִכְרָה נָא וְיֹאמְרָה אֵת הַמִּדְבָּר
 הַגָּדוֹל הַזֶּה מִדְּעוּל לֹא יִבְרַח הַסֵּנֶה. וְיֹאמַר ה' כִּי כִּי קִרְיָתוֹ וְיִקְרָא אֵלָיו אֱלֹמִים
 מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה וְיֹאמֶר מִשָּׁה מִשָּׁה וְיֹאמֶר וְגַם. וְיֹאמֶר אֵל הַסֵּנֶה הֵלֶם שֶׁל נִטְלָה
 מִמֶּנִּי רִגְלִי כִּי תִקְוֶם אִשֶׁר אֶתָּה עֹמֵד עָלָי אֵינִי קוֹשֶׁה הוּא" (שמות ג, ב-ה)
 "מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה - וְלֹא אֵינִי אִשֶׁר אֶתָּה עֹמֵד עָלָי אֵינִי קוֹשֶׁה הוּא" (שמות ג, ב-ה)
 בְּיָלְדִים תְּמוּז - הַיְלָלִים תִּשְׁפִּיר

פְּרֻשֵׁת יִתְרוֹ • גִּלְיוֹן 219 • הַתּשַׁפ"ד

יוצא לאור על ידי בית המדרש "החיים והשלום" בני-יורוק

מחספר הקדוש
"זרע שמשון"
 לרבי שמשון חיים נחמני זיע"א

חמור השבועה כבר נודע ומפורסם לכל ומי שגונב סופו לשבע לשקר ועוולה לא מצלחת ושבועת שקר מכלה כל ממונו ועוד אסור לגנוב דעת הבריות על מנת למקט (פלוטר להקניט, לצער) ולצער ואף בשבועה איז נשבעין אפילו באמת ומכל שכן באיזו ערמה שבלב ועוד שפבל מקום שהנפרת ה' מצויה ח"ו עניות מצויה ומי שמוכיר השם לשוא גורם עניות לעולם פר מינו, וזהו "לא תגנוב" שגונב הפוזב מהעולם וזהו ארף הגלות וכל הנחנה מהעולם הזה בלא ברכה כאלו גזול וכו' (עין פרכות דף לה ח' יצילנו) וכל המברך ברכה שאינה צריכה עובר משום לא תשא.

כבוד עם רגישות

שכר המצנה הזאת למען יאריכון ימיה פלומר עליך לכבדך ותחיה עמך ואם אולי תצטער על חייך דע ששל חיה אתה מצטער, עד כאן". עוד עין בהמשך דברי רבינו בחיי, שמקשר את חמשת הדברות יחד.

כבוד בפול ושכר מבפול

כאמור, מאופני הכבוד להורים היא פרנסתם, שבוזה מקים את רצון השם יתברך וזוכה לשכר של אריכות ימים ושנים. והנה ידועים דברי חז"ל בכמה מקומות, בתוספת השכר הגדול הנתן לבעלי חסד וצדקה, שמשתדלים במעשיהם הטובים, שיעשו מתוך רגישות וזהירות בכבוד הזולת. וככל שמגדילים בזה, כך זוכים לשמירה מעלה מהשם יתברך. ונאמר (תהלים מא, ב) "אשרי משכיל אל דל, ביום רעה ימלטהו ה'". וחז"ל במדרש פרשת בהר (ויקרא רבה לה, א) דורשים פסוק זה בכמה אופנים, ובתוך דבריהם, "אמר רבי יונה אשרי נותן לדל אין כתיב כאן, אלא אשרי משכיל אל דל, הוי מסתפל בו היאך לזכות עמו. רבי יונה בשעה שראה בן גדולים שירד מנכסיו והוא מתבייש לקח, היה הולך אצלו ואומר לו בשביל ששמעתי שנפלה לך ירשה במדינת הים, הא לך חפץ זה, לכשאתה מתרוח את נותנו לי, ובשעה שנותנו לו היה אומר לו מתנה לך נתתיו. רבי לוי בשם רבי חמא בר רבי חנינא אמר עשרים ושתים פעמים כתיב: אשרי ומכלם לא נטול אפוכי אלא זה, ומאי אפוכי נטול ביום רעה ימלטהו ה' -] בכל מקום שנאמר אשרי, לא מוכא בטול גזר דין והצלה מהגיהנם. אלא "אשרי משכיל אל דל", ש"ביום רעה ימלטהו ה'", ואין לך יום רעה אלא יום דינה של גיהנם שנאמר (קהלת יא, ט) "והסר פעם מלבך והעבר רעה מבשרך" (על פי ספר הערוך, עין שם אות א), לפיכך משה מזהיר לישראל (ויקרא כה, לה) וכי ימוך אחיך".

דברים אלו שנאמרו לענין תמיכה בכל אדם, שעשויים לזכות את הנותן בשכר פי כמה וכמה משכר המצנה עצמה, מקבלות משמעות כפולה ומכפלת בתמיכה להוריו, המחיבת כבוד ורגישות יתר, והיא נכללת במצוות כבוד אב ואם ומעלת התמיכה בהם גדולה מבאחרים והשכר כפול ומכפל, גם בעולם הזה וגם בעולם הבא. ובפרט בהגיע ימי הזקנה, שהגוף נחלש מעיפות החמר, והאדם נאלץ להזדקק לעזרתם של אחרים, וכדיוע תחושה זו עשויה לעורר אצל

בפרשתנו נקרא את עשרת הדברות, אותם הדברות שיקבחו על שני לוחות אבנים. וידועים דברי רבותינו וזכרונם לברכה שחמשת הדברות הראשונות - שבלוח הראשון, ענינם מצות שכן אדם למקום, וחמשת הדברות השניות שבלוח השני, ענינם מצות שבין אדם לחברו. הדברה החמישית היא (כ, יב) "כבוד את אביך ואת אמך למען יארכון ימיה על האדמה אשר ה' אלקיך נתן לך". דברה זו שמופיעה בלוח הראשון, מלמדת על היות מצנה זו מהמצוות שבין אדם למקום. והמפורשים עמדו על כך כבאורים שונים. ונראה לומר, שהמכבד את הוריו, זוכה לשכר כפול, גם מצד שמצנה זו שיכת לחלק שבין אדם למקום וגם מצד היותה בין אדם לחברו. וכתב רבינו בחיי בפסוק זה, "הזהירו עד עתה בכבוד האב הראשון העליון יתברך ועתה רצה לתתם להיות בכבוד האב האחרון התחתון, ואמר קשם שצויתך בכבודי בן אני מצנך היום בכבוד אביך ואמך שהם שתפין עמי ביצירתך. וסתם הפתוב ולא פרש הכבוד הזה, כי יש ללמד אותו מכבוד האב הראשון יתעלה, וכשם שהזכיר באב הראשון יתברך שיודה בו ובמצואותו שהוא אלקיו בן יתחייב שיודה במולידיו שהם אביו ואמו, וכשם שהזכיר (כ, ב) לא יהיה לך - שלא יכפר בו, בן יתחייב שלא יכפר באביו, לומר על אדם אחר שהוא אביו, ויתחייב עוד שלא ישבע בשם אביו וחי אביו לשקר ולשווא, ושלא יעבד אותו מפני ירושת ממונו או ירושת כבוד ומעלה.

ועוד יש בכלל הכבוד דברים שנצטוונו בהם והחמקם פרושו אותם והם מאכילו ומשקהו ומלבישו ומכסהו ומכניסו ומוציאו, וידוע כי לשון כבוד נופל על הממון פלשון (משלי ג, ט) כבוד את ה' מהונך, והכבוד שיקבד אדם להקדוש ברוך הוא בממונו הוא שיתן צדקה לעניים ושיפריש תרומה ומעשרות ולקט שכחה ופאה, וכן באביו הוא חייב כבוד שיתן לו מממונו לכל הדברים הנזכרים שהוא חייב בהם באביו, בכלם הוא חייב שיתן אם אין לו לאביו.

ומה שקבע הפתוב שכר הכבוד אריכות ימים, הגאון רב סעדיה זכרוננו לברכה נתן טעם בזה כי מפני שלפעמים עתידים שיחיו האבות עם הבנים זמן ארוך והאבות הם למשא כבוד על הבנים והכבוד יכבד עליהם, לך קבע עליהם

רבים מבני אדם עגמת נפש, ואפילו באנשים גדולים, על דרך שמוכא מהסבא מקלם זיע"א שפאשר לעת זקנותו נזקק לעזרת אחרים, אמר שאבד על ידי זה חצי מטעם החיים (עין "בית קלם" זכרון מרבי אבא גרובסרד). שמתחבת הבנים לתת את הדעת על כך בשימת לב מיוחדת שהתמיכה והעזרה תהא בכבוד, ויתנו תדיר את דעתם על כך שתמיכה בהם ללא רגישות עשויה להחזיר בהם תחושה קשה שירדו ממדרגתם ומתומכים, הנותנים והמשפיעים, הפכו לנתמכים. לשם המחשה, להבנת העלבון העלול להגרם לתומך ההופך להיות נתמך, נזכיר מעשה על צדיק קדוש שמכורח מחלוקת של אנשים רעים בקהלתו, נאלץ לעזב את מקומו. נדד הצדיק ממקום למקום עם משפחתו וקמץ תלמידים ונאמנים. במהלך נדודיו בא לאחת הערים באפס כת. עשיר יהודי גדול מצא בו איש אשפלות, הכניסו לביתו והעמיד לרשותו חלק מכבוד בטירתו, ואת כל מחסורו ופרנסתם של מלניו נטל על עצמו, ללא הגבלת זמן. נכר היה בעשיר שהוא שמח לארח תלמיד חכם בביתו ולתמך בו מכספו... הרבי תכנן להשאר במקום עד סוף השנה. כבודו ורוב עושרו של אותו עשיר, עורר את קנאת שכניו הגוים. לפם הרע חרש מחשבות און להגיעו מן הדרך. יום אחד ארע סכסוך בין נער נוצרי לחבריו שרצוהו נפש. שונאיו של העשיר ראו בכך הזדמנות להתפטר מהיהודי העשיר שנוי נפשם, דרך השיטה הידועה והאכזרית - עלילת דם. הם הציעו לחבריו של הגוי לשתף פעלה, ובכך לטשטש ראיות שעשויות להפלייל אותם, והם נענו בשמחה ל'אתגר'. באישון לילה עטפו את הגופה בטלית מצייצת הניחו בשק, צרפו סממנים יהודים

נוספים והובילו את השק לחצר ביתו של העשיר. באשמרת הבקר, פנו 'בכהלה' למשטרה והודיעו שבנם נעלם. בתוך כך הופיעו עדי שקר מטעמם שהעידו על דמויות חשודות ברחוב הנוצרי, ובלילה, בחסות החשכה, חמקו אותם דמויות כשעל גבם שק גדול, לרבע היהודי, לביתו של העשיר הנודע המתגורר שם... ועקב כך שחג הפסח של היהודים קרב ולפי השמועות הם צורכים בתקופה זו דם של נוצרי, יש להתמקד גם בחקירה גם במישור הזה...

נשלחו שוטרים לבית היהודי. לאחר חפוש קל נמצא השק החשוד ובתוכו גופת נער נוצרי. תכף הניחו כבלי ברזל על ידיו ורגליו של בעל הבית והובילו אותו לבור הפלא. כמה מחסידיו מהרו לצדיק וספרו לו על האסון הקשה על סגנת המנות שמרחפת על ראשו של איש חסדם. הצדיק, שהיתה לו הבנה בקבלה מעשית הבין שבמצב הנתון עליו להשתמש בכח זה, כדי להציל את העשיר ממיתה משנה. הוא קם מהר והלך לבית המשפט מלנה בכמה מחסידיו. בעמדו לפני השופטים דרש שייבאו את גופת הנער הנוצרי לפניו. השופטים התרשמו מדמותו המאירה ומפאת כבודו נענו לו. הגופה הכנסה לאולם בית המשפט. הצדיק אמר מה שאמר עשה מה שעשה ולפתע קם הנער על רגליו ואמר כי פלוני ופלוני - העדים שהעידו נגד היהודי, רצחוהו נפש. הפושעים נתפסו ונכלאו והרב שחרר בכבוד גדול תוך קבלת הבטחה שבעוד שעה ישחררו את העשיר ואף יפצו אותו על עגמת הנפש שגרמו לו המגנלים.

הצדיק מהר לטירה, פנס את בני משפחתו ואת נאמניו והורה להם לארו מיד את כל חפציהם כי עליהם לעזוב את הטירה ולצאת לדרך. בדרך

נדוידיהם, פנו אליו ושאלו: ילמדנו רבינו, מה פשר החפזון, הרי העשיר הביע את שמחתו כמה וכמה פעמים שאנחנו מתארחים בביתו, ומלא את כל מחסורנו במדה טובה וגדושה, ומדוע ככה לברח מביתו? אמר להם הצדיק: היא הנותנת. כל עוד הוא היה מפרנס אותנו, היתה לו ספוק, הוא ידע שהוא המשפיע ואנחנו המקבלים. כעת שנהפכו היוצרות' שאני המשפיע והוא המקבל, בודעו שהוא חב לנו את חייו, יתקשה לשאת זאת, ועלולה להתעורר בו שנאה תחת אהבה, ובהכירי את כחות נפשו, העדפתי לעזוב את ביתו בזמן הנכון...

ספור זה נועד לתת הבנה לתחושת אי הנוחות שעשויה להיות לאדם שהיה רגיל עד כה להשפיע, וכעת הפך למקבל, שרואה בכך ירידה ממדרגתו. ועל הבנים התומכים בהוריהם לקחת זאת בחשבון ולתת להם תחושה נוחה שהספמם לקבל מהם, עושה אותם מאשרים... והם, ההורים, הם הנותנים, ונותרו משפיעים ומעניקים. וכיוצא בזה באופנים נוספים שימנעו מההורים כאב נפשי זה של תומך שהפך לנתמך.

המיכה לרא תופעות ראו

והשל"ה הקדוש (שער האותיות ד' - דרך ארץ אות מב), משבח את ההורים המעניקים מנספם לבניהם בשפע, אך גם בשכל ובתבונה, לבל יצטרכו להיות תלויים בבניהם, ונעתיק מדבריו "וראו לאדם לתן לבניו כפי יכלתו מונן רב, כדי לעשות שדוך חשוב והגון, ולהודג לתלמידו חכמים, ומשפחה גדולה ומיחסת. והעקר הקרן בעצמו, שיהיה הקרן קים בכל מעלות המדות, ובכל חמודות. אבל ראיתי מקצת אבות, כשיש להם עשר, בבואם לימים נותנים לבניהם לכל

אחד סך גדול, אחר שהם נשואים, ומחזיקים לעצמם כפי שעורם שמשערים שיהיה להם די כל ימי חייהם. זהו שטות גדול, והוא שטות אשר יכול לבוא לידי עברה גדולה, כי מי יודע מה יולד יום, אולי יתהפך הגלגל על האב, ואוי לאב שיבוא על שלחן בניו, כי הוא דבר שנגד הטבע, והבנים מחזיקים את אביהם, והוא עליהם כעל הכבד, אף שהוא העשיר, כבר נשפח מהם כל השבע, ומכח זה באים הבנים לידי עון גדול. על פן כל חכם וכל הרואה את הנולד, לא יעשה כזה, רק לענין לתן נדוניה, לעשות שדוך חשוב וכשר יעשה, מפני שזה היא תכלית גדול, אבל לחלק ולתת מתנות גדולות אחר כך, לא יעשה כלל כל ימי חייו, כי אין רע בעולם פרעה הזו, שאב או אם יסמכו על שלחן בניהם, רע נמר כפנות. שמעתי אומרים דרך הלצה, כשבא יעקב למצרים, הוא וביתו לסמך על שלחן בנו הצדיק, שהיה מכלכל את כלם, אמר 'אמותה הפעם אחרי ראותי את פניך' (בראשית מו, ל), כלומר, הוא בעיני קשה כפנות, שהכרחתי לבוא לראותך. אמרו במשל הדיוט, אב אחד מפרנס עשרה בניו באהבה וברצון, ועשרה בנים לא מפרנסים באהבה וברצון אב אחד שלהם. על פן שום אב חכם לא יגרם בעצמו לבוא לידי מדה זו ברעות נפשית, אם לא אם מה' היתה זאת, אז די לצרה בשעתה, הרחמן יציל".

ויהיו הדברים והתועלת מהם לעלוי נשמת מרת אמי שושנה בת טובה עליה השלום הכ"מ, רוח השם תניחנה בגן עדן עם שאר מנוחי ישראל. אמן פן יהי רצון.

מישוחות הפגידים שליט"א

הגיש משה אליהו ש. (טל' 050.4125671)

שבת שרזים ומברך

למוד התורה בימי השובבים

וכך היה מרגל בפורמיה לספר מה ששמע מאביו הרב הקדוש מרודניק ז"ע, ששמע מהרב הקדוש מדוקלא ז"ע, אחיו של הרב הקדוש הדיברי חיים ז"ע, שהעיד על עצמו בכהאי לישנא: "צמתי משבת לשבת, עמדתי מתחת לקרח וקפאתי בחרף, הלכתי חצי שנה בכתנת אחת ולא החלפתי את בגדי, ושנתי על הארץ והלכתי לערוף גלות, הלקיתי עצמי בבריעדץ [מין עשב חריף וצורב שפאשר מניחים אותו על העור הוא מתמלא דלקות וחבירות. בשנים עברו היו רגילים חסידים ואנשי מעשה להניח מעשבים אלו על כל הגוף ולאחר כל זאת" - הפטיר ואמר - "אני אומר לך שאת 'חבור' הזה - הוצר הרע, אי אפשר לנצח אלא רק עם דף גמרא ותוספות!"

ספור נורא זה היה שגור מאד על לשונו של רבינו צוק"ל. וכפי שהתבטא פעם: 'אני מכרח לחזר על זה אפילו מאה אלף פעמים'... זאת לגדל רצונו להביע את דרכה של תורת החסידות, כי עקר החסידות אינו אלא דף גמרא ותוספות' (אוצר חיים" צאנז).

ודע שלמוד התורה בשעות רצופות ללא הפסק מטהר את הנשמה מהפגמים שנוצרו מחטאי האדם, והגאון הצדיק רבי שלמה וולבה זצ"ל ספר ששמע מתלמידיו הגדולים של רבינו רוחם ז"ל ממיר, שבימי השובבים היה נשאר ללמוד שעות רצופות ולא היה הולך לישון עד שחטפתו שינה כשהיה מגיע לאפיסת כחות ממש.

ורבים מתענים ביום חמישי בימי השובבים, אבל העקר הוא גם לקבל על עצמו על תורה, וראוי לכל אחד ובמיוחד לבן תורה להרבות בלמוד התורה בהתמדה ולמעט בתענוגים בימים אלו, וגם עבודת התפלה מסגלת מאד בימים אלו לרומם מאד את האדם יותר משאר ימות השנה' (הגר"מ שטרנבוך שליט"א).

למוד התורה הקדושה היה הדבר המרכזי אצל כ"ק מרן השפע חיים' מצאנז צוק"ל בכל ימי חייו, ובימי השובבים קבלו הדברים משנה תקף ועז, כשהוא עומד ומעורר על למוד התורה הקדושה כי זה מועיל יותר מן הכל. (אוצר חיים" צאנז)

פרשת יתרו השפעות כחג השבעות
מוכא מהחזוהי מלפלין זיע"א, ששבת פרשת יתרו שוה היא כמעלתה וקדשתה לחג השבועות - יום קבלת התורה ואפשר להשיג בשבת זו הרבה תורה ככהג השבועות.

מדיע ישנם פרות שלא נתנים לפתיחה בקלות?
פרות המכילים מים כגון אגוז הקוקוס וכדומה, עשאם הבורא ית"ש עם קליפה עבה במיוחד שמקשה על פתיחתם. ובכך תועלת לאדם, שאילו היה נתן לבקע אותם בנגל מיד עם לקיטתם, יתכן שהמים, שהם עקרו של הפרי, היה נפסד. יש פרות גדולים שאילו היו נתנים לפתיחה בקלות ובמהירות, היה האדם מתפתה לפותחם בעודם בידו, ומהיותם רוויים במים, כגון אבטיח, היו מלכלכים את בגדיו. לעמת זאת פרות אחרות שנאכלים מיד, עשאם הבורא ית"ש בעטיפה שנתן לקלפה בקלות.